

על שינוי תקנות ההיוון

השינוי בריבית ההיוון בתיקי נזקי גוף מסעיר את עולם הביטוח | המשמעות הכספית עלולה להגיע למאות אלפי שקלים

עיד נחשון אגנון
דייר ביטוח וניזקין

עיד עמיקם חרל"פ
דייר ביטוח וניזקין

אחת הסוגיות הנוערות בימים אלו בעולם נוקי הנוף והביטוח, אשר תבוא ככל הנראה לידי הכרעה סופית בשנת 2018, הינה סוגיית שינוי ריבית ההיוון מ-3% ל-2% בתיקי נזיקין. מהי ריבית היוון? כידוע, כיום בתיקי נזיקין ניתנים פיצויים הצופים פני עתיד רחוק (כמו הפסדי השתכרות לעתיד, עזרת צד שלישי לעתיד וכו'), מכיוון שהפיצויים ניתנים "כאן ועכשיו" יש צורך לבצע עליהם "היוון" על הרווח האפשרי המשקף את התשואה שבה הם מושקעים לאורך השנים.

זכור, באוקטובר האחרון נכנס לתוקפו תיקון לתקנות הביטוח הלאומי, וזאת בהתאם להמלצות ועדת וינוגרד, אשר מצאה כי היוון על בסיס ריבית בשיעור 3% אינו משקף את התשואה האפשרית להשקעה סולידית בשוק הישראלי כיום, משכך, ניכוי המוסד לביטוח לאומי בכל תיק נזיקי יבוצעו מכאן ואילך על בסיס ריבית בשיעור 2% בלבד. השאלה המרכזית המטרידה כיום את עולם הביטוח והניזקין היא: האם שינוי משמעותי זה ישליך גם על אופן חישוב סכומי הפיצוי בהפסדי השתכרות בביטוחי רכב, חובה, חבויות וביטוח מעבידים?

חשוב לציין, כי אין מדובר באחוז בודד הנדמה כניח, הדבר יכול להגיע בתיקים גדולים ואף בינוניים להפרשים של עשרות ואף מאות אלפי שקלים. הדברים נכונים בעיקר בנפגעים צעירים, אזי מרכיב הפיצוי של הפסדי שכר לעתיד משמעותי ביותר וצופה פני עתיד רחוק. מצד אחד, סביר להניח כי בתי המשפט ייטו לעשות התאמה מתבקשת בין גובה הניכויים שינדל בעקבות העלאת הריבית לבין חישוב הפסדי ההשתכרות בעתיד על בסיס אותו חישוב, ולמעשה "יישרו קו" עם התקנות גם ביחס לרכיב זה. מצד שני, ישנם בתי משפט הטוענים יש לפרש את הוראת החוק באופן דווקני ובו תקנות ההיוון כלל לא חלות על חישוב הפיצויים מהמזיקים ואין לערוך השוואה זו.

המצב המשפטי כיום הוא שאין הכרעה ממשית בנושא זה, ולמעשה כל שופט עושה הישר בעיניו. מצב זה מוביל לאי אחידות פסיקתית ולפסיקות סותרות בין בתי משפט שונים, ואפילו שופטים שונים באותו בית משפט.

בעקבות כך הוגש ערעור לעילון והתיק קבוע בפני כב' השופט העילון יצחק עמית להכרעה בשנה זו. תהא אשר תהא התוצאה, נותר רק לקוות שבהמשך העילון ישים סוף לאי הבהירות הנוהגת כיום בפסיקה, היכולה ליצור מצב אבסורדי של ניווקים באותה סיטואציה שיקבלו פיצויים שונים בתכלית בנובחה.

עיד עמיקם חרל"פ ממשדר עיד עמיקם חרל"פ ושות' המתמחה בדיני ביטוח וניזקין.
עיד נחשון אגנון ממשדר עיד עמיקם חרל"פ ושות' המתמחה בדיני ביטוח וניזקין.

מצב זה מוביל לאי אחידות פסיקתית ולפסיקות סותרות בין בתי משפט שונים, ואפילו שופטים שונים באותו בית משפט

תחלוף בר חלוף

לחברות הביטוח שמורה בתנאים מסוימים הזכות לתבוע צד שלישי אשר גרם נזק למבוטח | שאלת ויתור על תחלוף ברוב המקרים - אינה נחוצה

דוד סול

"שאלה פתוחה" בביטוחי אחריות היא האם יש נוקם לכלול בהם הוראה בדבר ויתור המבטח על זכותו לתחלוף כלפי צדדים שלישיים, דוגמת משכירים ומומייני עבודות? סעיף 62(א) לחוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981, נותן למבטח לחזור בתביעה כלפי מוזיק, זכות המכונה 'תחלוף' ('שיבו'). קיומה של זכות התחלוף נובע משתי סיבות עיקריות. הראשונה, לא ראוי שמוזיק יופטר מאחריות עקב קיומו של ביטוח. השנייה, ללא קיומה של זכות תחלוף היה ציבור המבוטחים נושא בעלויות ביטוח נוספות. על מנת שתקום למבטח זכות תחלוף, נדרשת עמידה בשלושה תנאים מצטברים:

הראשון, שהמבטח חב כלפי המבוטח על פי הפוליסה, כך, למשל, תנמולי ביטוח 'לפנים משורת הדין' שוללים את זכות התחלוף.

השני, כי זכות התחלוף תוענק למבטח רק לאחר תשלום כפועל של תנמולי הביטוח, ורק על פי היקף התנמולים ששולמו.

השלישי, קיומה של זכות כלפי אדם שלישי עקב מקרה הביטוח. זכות התחלוף של המבטח כלפי הצד השלישי נשענת על אותה זכות שיש למבוטח כלפי אותו אדם.

בביטוח אחריות, המוזיק הוא גם המבוטח. כיצד יוכל המבטח לחזור בתביעה לשאר המעוולים? מיותר לציין כי זה אינו יכול לחזור בתביעה למבוטח, אך האם הוא יכול לחזור בתביעה כלפי המעוולים הנוספים?

מקרה שכזה הגיע לפתחו של בית המשפט בהליך תביעה של חברת הפניקס. התביעה נבעה מפסק דין קודם, שבו קבע בית משפט כי המבוטח והנתבע בתביעה שלפניו אחראים יחד ולחוד כלפי הניזוק, הנתבע לא ערך ביטוח לחבותו. המבטח, על מנת להימנע מהליכי הוצ"פ, שילמה את מלוא הפיצוי לצד השלישי. לאחר העברת התשלום, זו תבעה בתביעה עצמאית את המוזיק הנוסף, בית המשפט קיבל את התביעה וקבע כי עליו לשלם לחברת הביטוח את חלקו כתנמולי הביטוח, על פי היחס שנקבע בתביעה המקורית.

בית המשפט קבע שהמבטח זכאית לתשלום על פי סעיף 84 לפקודת הניזוקין, כלומר, נזיק ששילם את מלוא הנזק לפניו רשאי לדרוש השתתפות או אף שיפוי מלא משאר המזיקים. האם עמדה לחברת הביטוח גם זכות התחלוף?

התשובה היא שלילית. סעיף 62(א) לחוק חוזה הביטוח נקנה זכות תחלוף למבטח בנין תנמולים שבהם נשא מכוון כיסוי ביטוחי. ככל והמבטח יטען להעברת תנמולים לניזוק בנין אחריות של מעוול נוסף שאינו המבוטח (כאן - הנתבע), הרי הוא מעין "מתנדב", ומכאן שלא מוקנית לו זכות תחלוף. עם זאת, אין מניעה כי המבטח יתבע את שאר המזיקים מכוון דינים אחרים, כגון למשל סעיף 84 לפקודת הניזוקין שאווכר לעיל, או עפ"י דיני עשיית עושר ולא בנשפט.

מכאן שנחיצות סעיף "ויתור על תחלוף" בביטוחי אחריות אינה רבה, וזו עשויה להיות רלוונטית רק במקרים שבהם המעוולים הנוספים כלל לא נתבעו על ידי הניזוק או על ידי המוזיק. חלקל מאותו הליך בדרך של הודעת צד שלישי. מיותר לציין כי מקרים שכאלה אינם סיכונים.

הכותב הינו עיד ב ממשדר אורי אורלנד, יועצים לניהול סיכונים